

Uppdragsbeskrivning: Nationell arbetsgrupp för kodverk inom klinisk mikrobiologi

Nationella arbetsgrupper (NAG) etableras i enlighet med den för landsting och regioner beslutade modellen om en sammanhållen struktur för kunskapsstyrning (Dnr: 15/06658). Nationella arbetsgrupper kan vara stående/fast eller ha ett tidsbegränsat uppdrag. I bilaga 1. *Generisk uppdragsbeskrivning* finns information om det generella uppdraget, styrande principer, sammansättning och kompetens samt ansvarsfördelning för nationella arbetsgrupper utsedda av nationella programområden.

Uppdragsgivande programområde/samverkansgrupp

- **NPO medicinsk diagnostik** [Jonas Cederberg, jonas.cederberg@regionvastmanland.se]
- **NSG strukturerad vårdinformation** [Erika Ericsson, erika.ericsson@skr.se]
- **Inera** [Rebecca Ceder, rebecca.ceder@inera.se]
- **Equalis** [David Afzelius, david.afzelius@equalis.se]

Nationella arbetsgruppens uppdrag

Den nationella arbetsgruppen kommer att ha två huvudsakliga uppdrag:

1. Ta fram nationella benämningar och tillämpningar för kodverk inom klinisk mikrobiologi
2. Ta fram en rekommendation för visning av mikrobiologiska analyser i nationella tjänster

Genomförandet av dessa uppdrag kommer att leda till ett ökat och harmoniserat användande av nomenklatur och koder inom klinisk mikrobiologi i Sverige. Effekten av detta blir att provsvar kommer att kunna visas mer strukturerat i journalsystem samt i tjänster som nationell patientöversikt (NPÖ) och 1177-journal. Jämförelser av analyser blir möjliga i större utsträckning, och tillgång till provsvaren leder till att färre prover behöver tas om i onödan. Utöver detta kommer provsvaren ha högre grad av strukturering för sekundäranvändning, exempelvis i kvalitetsregister och för forskning samt av myndigheter som Folkhälsomyndigheten. Kodningen är även en förutsättning för att kunna införa en framtida nationell möjlighet till datadelning för beställningar och svar inom klinisk mikrobiologi. En sådan struktur skulle korta svarstiderna med flera dagar så att patienter kan få korrekt behandling tidigare.

Datum: Fastställt av SKS 180627
Reviderad 181206

Uppdragsbeskrivning Nationell arbetsgrupp för kodverk inom klinisk mikrobiologi
Nationellt programområde/samverkansgrupp för medicinsk diagnostik och strukturerad vårdinformation
Kontaktuppgifter processledare/processstöd:
lina.edberg@regionstockholm.se

Datum: 2023-12-10

Arbetet med dessa uppdrag beräknas pågå under ett år. Efter att arbetsgruppen utfört de beskrivna uppdragen kommer förvaltningen att fortsätta i befintliga förvaltningsorganisationer. Gruppen kommer också att undersöka om behov finns för utökat medicinskt stöd till befintliga förvaltningar.

Bakgrund till den nationella arbetsgruppen

Utgångsläge

Vårdens olika it-system har vuxit fram stegvis för att lösa först lokala och sedan regionala problem. Resultatet är att sjukvårdens it-miljö är mycket fragmenterad och dessutom till stor del innehåller ostrukturerad information. Detta beskrivs som huvudproblemet när vårdens medarbetare efterfrågar bättre it-lösningar till stöd för sitt arbete. Inom laboriemedicinen finns ett stort behov av att kunna skicka analysbeställningar till olika laboratorier över hela landet, och att på samma sätt leverera svar över regiongränserna. Det finns också stort behov av att laboratorieresultat kan ses av andra än de som beställt analysen, både av patientsäkerhetsskäl och för att undvika onödigt dubbelarbete. Detta kräver att informationsmängderna i beställningar och svar standardiseras. Standardiseringen av terminologi och koder har nått olika långt inom olika specialiteter, och behovet av standardisering bedöms i dagsläget särskilt stort för klinisk mikrobiologi, eftersom mikrobiologin står på tur att anslutas till NPÖ, och även för att bristerna i standardisering blev särskilt påtagliga under covid-19-pandemin.

Inom klinisk mikrobiologi har det tidigare inte varit aktuellt att använda NPU-koder för analyserna, i jämförelse med exempelvis inom klinisk kemi och klinisk immunologi. Denna bild bekräftades också av en kartläggning som NPO medicinsk diagnostik genomförde med en enkätundersökning under 2021. Anledningen till skillnader i kodanvändning mellan de olika specialiteterna är primärt att det tidigare inte var möjligt att på ett adekvat sätt visa mikrobiologiska provsvar i exempelvis NPÖ. För ett par år sedan gjordes en uppdatering av det tjänstekontrakt (informationsspecifikation) som används för att kunna visa laboriemedicinska provsvar i nationella tjänster. Det uppdaterade tjänstekontraktet gör att det nu är möjligt att visa mikrobiologiska analyser, inklusive mer komplexa odlingsanalyser. I dag är det enbart en region i Sverige (Region Gävleborg) som tillgängliggör majoriteten av sina mikrobiologiska provsvar i NPÖ och 1177-journal.

Önskat läge

För att fler regioner ska tillgängliggöra och visa sina mikrobiologiska provsvar i nationella tjänster behövs en samordning gällande benämningar på mikrobiologiska analyser kopplade till koder samt tydligare rekommendationer kring hur analyserna bör koderas (beställning och svar) samt visas och jämföras i nationella patientöversikter. Detta kommer att leda till att

Datum: Fastställd av SKS 180627
Reviderad 181206

Uppdragsbeskrivning Nationell arbetsgrupp för kodverk inom klinisk mikrobiologi
Nationellt programområde/samverkansgrupp för medicinsk diagnostik och strukturerad vårdinformation
Kontaktuppgifter processledare/processstöd:
lina.edberg@regionstockholm.se

Datum: 2023-12-10

patientsäkerheten höjs och att kunskapsstöd kan följas i större utsträckning, och det kommer även att bidra till mer jämlik vård. Det leder i förlängningen också till att färre prover behöver tas om när informationen redan finns att tillgå. Effekten av arbetsgruppens uppdrag kommer tydligt att kunna mätas när fler regioner börjar tillgängliggöra sina mikrobiologiska provsvar i nationella patientöversikter. En högre grad av kodade provsvar leder också till att sekundäranvändningen av data ökar.

Förankring och behov

Det initiala arbete som gjorts på de mikrobiologiska laboratorierna med att sätta koder på provsvaren har visat att de benämningar som används för analyser och svar skiljer sig åt och att de behöver anpassas för att lättare kunna tolkas av hälso- och sjukvårdspersonalen. En rekommendation kring principer för kodering av beställning och svar skulle underlätta för harmoniserad implementering av koder i verksamheten. En bra startpunkt för detta arbete är de NPU-koder som används för mikrobiologiska analyser och de Snomed CT-koder som används för rapportering av mikrobiologiska fynd samt övrig provinformation. Det finns också ett behov att se över principer för kodning så att provsvar visas på ett patientsäkert och jämförbart sätt.

Kostnad för regionerna

I flera regioner har man redan påbörjat eller planerar att påbörja ett arbete med att sätta koder på sina mikrobiologiska analyser. Detta arbete kommer att underlättas och troligen ta mindre tid med hjälp av de rekommendationer och uppdateringar av kodverk som görs inom denna arbetsgrupp. Majoriteten av laboratorieinformationssystem (LIS) och journalsystem har redan plats att lägga in NPU-koder. För att lägga till Snomed CT koder för exempelvis provmaterial, metod och fynd kan det innebära vissa utvecklingskostnader i LIS och journalsystem.

Tidsplan och leveranser

Målgrupp

Målgruppen för dessa leveranser är framför allt de mikrobiologiska laboratorierna i Sverige; dels på lednings- och styrningsnivå, som behöver fatta beslut om implementering av leveransen i LIS-systemen, dels laboratorieverksamheterna som får en ökad patientsäkerhet kring den elektroniska kommunikationen av provsvaren. Effekten av dessa leveranser kommer också att ses för de kliniker som tolkar provsvaren då det kommer leda till att fler provsvar kan tillgängliggöras i nationella tjänster, exempelvis NPÖ och 1177 journal. Ytterligare en målgrupp är Folkhälsomyndigheten som kan samla in information mer strukturerat.

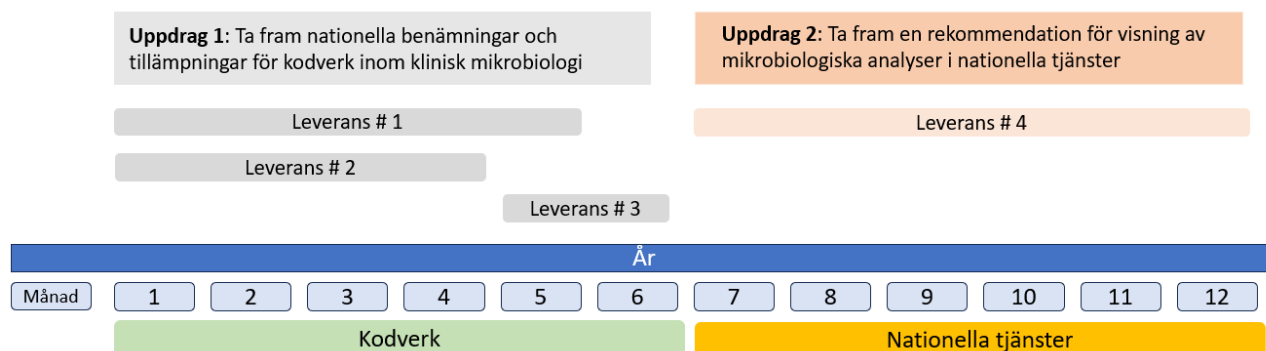
Datum: Fastställt av SKS 180627
Reviderad 181206

Uppdragsbeskrivning Nationell arbetsgrupp för kodverk inom klinisk mikrobiologi
Nationellt programområde/samverkansgrupp för medicinsk diagnostik och strukturerad vårdinformation
Kontaktuppgifter processledare/processtöd:
lina.edberg@regionstockholm.se

Datum: 2023-12-10

Tidsplan och leveranser

Figur 1 visar en översikt av uppdragen och planerade leveranser. Denna NAG avser ha ett tidsbegränsat uppdrag på 1 år och arbetsgruppen kommer också att se över principer för hur motsvarande arbete kan göras inom andra områden för kodverk inom laboratoriemedicin.

Figur 1. Översikt av uppdrag och planerade leveranser

Uppdrag 1:

Ta fram nationella benämningar och tillämpningar för kodverk inom klinisk mikrobiologi

Det huvudsakliga uppdraget handlar om att ta fram nationella benämningar för kodverk inom klinisk mikrobiologi, samt beskriva hur kodverken bör tillämpas nationellt för beställningar och svar. Uppdraget har tre dellerleveranser.

1.1 Rekommenderade rapportnamn för NPU-koder

NPU-koder har rekommenderade rapportnamn vilka är de nationella benämningar på analyser som används i NPÖ och 1177 journal. Teckenlängden på NPU-kodernas rekommenderade rapportnamnen är idag 25 tecken på grund av tidigare tekniska hinder att ha längre benämningar. Teckenbegränsningen är ett påtagligt hinder för meningsfulla analysbenämningar inom mikrobiologi och de rekommenderade rapportnamnen bör utökas till 40 tecken, vilket LIS-system och kommande journalsystem kommer att kunna hantera. En rekommendation för hur rapportnamnen skall utformas kommer att tas fram. Samordning av regionernas benämningar och förkortningar av mikrobiologiska agens blir en del av detta arbete.

Datum: Fastställd av SKS 180627
Reviderad 181206

Uppdragsbeskrivning Nationell arbetsgrupp för kodverk inom klinisk mikrobiologi
Nationellt programområde/samverkansgrupp för medicinsk diagnostik och strukturerad vårdinformation
Kontaktuppgifter processledare/processtöd:
lina.edberg@regionstockholm.se

Datum: 2023-12-10

#	Leverans	Form av leverans	Planerad tid för arbetet
1.	Rekommendation med principer för rapportnamn till NPU-koder för mikrobiologiska analyser	Rekommendation som publiceras på Equalis webbplats för rekommendationer. Länk till webbplats.	5 månader
	Uppdatering av rapportnamn i den svenska NPU-databasen	Uppdatering av den svenska NPU-databasen på Equalis webbplats. Länk till webbplats.	

1.2 Rekommendation för beställning och svar med NPU-koder inom klinisk mikrobiologi

En rekommendation kommer att tas fram gällande vilken detaljnivå NPU-koder skall tillämpas för mikrobiologiska analyser. Denna rekommendation kommer också att innefatta principer för hur NPU-koder kan användas för beställning av mikrobiologiska analyser. Detta är en viktig förberedande del för fortsatt arbete med nationella elektroniska beställningar och svar inom mikrobiologi.

#	Leverans	Form av leverans	Planerad tid för arbetet
2.	Rekommendation för beställning och svar med NPU-koder inom klinisk mikrobiologi	Rekommendation som publiceras på Equalis webbplats för rekommendationer. Länk till webbplats.	4 månader

1.3 Uppdatering av Snomed CT urval för provmaterial, metod och mikrobiologiska fynd

För information som rör provmaterial, metod och fynd så kan kodverket Snomed CT användas, vilket är ett internationellt begreppssystem som är utvecklat för att användas i elektroniska informationssystem och förvaltas av Socialstyrelsen. Inom laboratoriemedicin finns det redan framtagna urval med Snomed-CT-koder för provmaterial, metod och mikrobiologiska fynd. Dessa behöver ses över och möjligen uppdateras i förhållande till arbetet under punkt 1.1–1.2.

Datum: Fastställt av SKS 180627
Reviderad 181206

Uppdragsbeskrivning Nationell arbetsgrupp för kodverk inom klinisk mikrobiologi
Nationellt programområde/samverkansgrupp för medicinsk diagnostik och strukturerad vårdinformation
Kontaktuppgifter processledare/processstöd:
lina.edberg@regionstockholm.se

Datum: 2023-12-10

#	Leverans	Form av leverans	Planerad tid för arbetet
3.	Uppdatering av Snomed CT urval	Uppdatering av Snomed CT urval. Länk till webbplats där uppdaterad Snomed CT urval kommer att publiceras.	2 månader

Förvaltning: Fortsatt förvaltning kommer att ske inom befintliga förvaltningsorganisationer, det vill säga Inera och Equalis. Arbetsgruppen kommer att undersöka om förvaltningsorganisationerna behöver mer medicinsk expertis för fortsatt förvaltning.

Uppdrag 2:

Ta fram en rekommendation för visning av mikrobiologiska analyser i nationella tjänster

Det huvudsakliga uppdraget handlar om att ta fram en rekommendation för hur mikrobiologiska svar ska visas i nationella tjänster. Rekommendationen kommer sen att tillämpas på det urval av NPU koder som används i NPÖ och 1177 journal.

Det finns idag ett urval med NPU-koder som används i NPÖ och 1177 journal. I det nuvarande urvalet finns koder för ett hundratal mikrobiologiska analyser. Fler analyser behöver läggas till från den svenska NPU-databasen baserat på analyser görs av de mikrobiologiska laboratorerna i Sverige. Valda koder behöver också grupperas/sorteras för att kunna presenteras och jämföras korrekt. En rekommendation kommer tas fram för de principer som skall tillämpas kring gruppering och visning av mikrobiologiska analyser. Baserat på rekommendationen kan urvalet med NPU-koder uppdateras även i framtiden.

#	Leverans	Form av leverans	Planerad tid för arbetet
4.	Rekommendation för visning av mikrobiologiska analyser i nationella tjänster	Rekommendation som publiceras på webbplatsen för nationellt system för kunskapsstyrning. Länk till webbplats.	6 månader
	Uppdatering av urval med NPU-koder	Uppdaterat urval med NPU-koder.	

Datum: Fastställd av SKS 180627
Reviderad 181206

Uppdragsbeskrivning Nationell arbetsgrupp för kodverk inom klinisk mikrobiologi
Nationellt programområde/samverkansgrupp för medicinsk diagnostik och strukturerad vårdinformation
Kontaktuppgifter processledare/processstöd:
lina.edberg@regionstockholm.se

Datum: 2023-12-10

	Länk till webbplats där uppdaterad NPU urval kommer att publiceras	
--	--	--

Förvaltning: Fortsatt förvaltning kommer att ske inom befintliga förvaltningsorganisationer, det vill säga Inera och Equalis. Arbetsgruppen kommer att undersöka om förvaltningsorganisationerna behöver mer medicinsk expertis för fortsatt förvaltning.

Kompetensbeskrivning

Den nationella arbetsgruppens kompetensprofil utgår från vårdens behov. Det är viktigt att det finns representanter både från de som utför de analyserna på laboratorierna och de som beställer och tolkar svaren. De regionala sakkunniga ledamöterna bör utses utifrån kunskap inom det medicinska området samt kunskap inom informatik och kodverk. Det bör finnas en representant från respektive sjukvårdsregion. Det vore också önskvärt om representanterna kommer från regioner med olika laboratorieinformations- och journalsystem.

Prioriterade kompetenser är:

- Läkare (specialister i klinisk mikrobiologi, infektionsmedicin, allmänmedicin)
- Biomedicinska analytiker och sjukhusmikrobiologer med kompetens inom förvaltning av IT-system inom klinisk mikrobiologi
- Ordförande i gruppen bör vara en läkare som är specialist i klinisk mikrobiologi.

Gruppen bör också ha med kontaktpersoner från följande organisationer:

- Inera (förvaltare av tjänstekontrakt, NPÖ och 1177 journal)
- NSG strukturerad vårdinformation (kunskap om regionernas gemensamma informatikarbete) inklusive NAG användning av Snomed CT
- Equalis (nationell förvaltare av NPU-kodverket)
- Folkhälsomyndigheten

Dessutom föreslås följande:

- Inera AB ansvarar för processledning och tillsätter därmed processledare.
- Inera AB ansvarar även för den informatikkompetens som behövs i arbetsgruppen, men stämmer av arbetet med NSG strukturerad vårdinformation.
- Förvaltningsansvaret delas mellan Inera AB, NSG strukturerad vårdinformation och NPO medicinsk diagnostik, enligt principer som föreslås av arbetsgruppen.
- En styrgrupp tillsätts, med representanter från NPO medicinsk diagnostik, NPO infektionssjukdomar och NSG strukturerad vårdinformation och Inera. Medlemmarna i styrgruppen bör ha generell kunskap inom klinisk mikrobiologi, infektionsmedicin och/eller informatik.

Datum: Fastställd av SKS 180627
Reviderad 181206

Uppdragsbeskrivning Nationell arbetsgrupp för kodverk inom klinisk mikrobiologi
Nationellt programområde/samverkansgrupp för medicinsk diagnostik och strukturerad vårdinformation
Kontaktuppgifter processledare/processstöd:
lina.edberg@regionstockholm.se

Datum: 2023-12-10

- Patientrepresentant, exempelvis från Noaks ark eller Posithiva gruppen som representerar patienter som regelbundet provtas för mikrobiologisk diagnostik.

Resursuppskattning

Denna NAG bör ha följande representation:

- En ordinarie arbetsgrupp med 6 deltagare, om möjligt med en representant från varje sjukvårdsregion. En ordinarie medlem förväntas kunna lägga runt 160 timmar per år för detta arbete. Den ordinarie gruppen kommer också att ha en processledare från Inera samt NPU-kodverks expertis från Equalis.
- En adjungerande arbetsgrupp med 10 deltagare intressenter från myndigheter eller andra organisationer som behöver delta i arbetet. En adjungerande medlem förväntas lägga runt 40 timmar per år för detta arbete.

Nomineringsprocess

Enligt fastställd rutin – se dokument ”Nomineringsprocess för ledamöter och ordförande” och ”Nomineringsunderlag”

Nomineringsförfrågan skickas också till:

Föreningen för klinisk mikrobiologi fkf@mikrobiologi.net

Datum: Fastställd av SKS 180627
Reviderad 181206

Uppdragsbeskrivning Nationell arbetsgrupp för kodverk inom klinisk mikrobiologi
Nationellt programområde/samverkansgrupp för medicinsk diagnostik och strukturerad vårdinformation
Kontaktuppgifter processledare/processstöd:
lina.edberg@regionstockholm.se

Datum: 2023-12-10

Bilaga 1. Generisk uppdragsbeskrivning

Grundläggande uppdrag

Nationella programområden (NPO) prioriterar och föreslår nationella arbetsgrupper på områden där nationell samverkan är av stor betydelse för att åstadkomma en mer jämlik och kunskapsbaserad vård.

Tillsättning av Nationella arbetsgrupper (NAG) utgår från följande styrprinciper fastställda av styrgruppen:

- Styrgruppen beslutar endast om NPO
- Respektive NPO bedömer och prioriterar nationella arbetsgrupper utifrån behovsinventering och gapanalys (identifierade och förankrade nationella förbättringsområden för att minska skillnader och variationer i hälso- och sjukvården)
- Arbetsgrupperna ska ses över årligen av respektive NPO och även redovisas i årliga verksamhetsplaner. Styrgruppen tar del av verksamhetsplaner för att få en översikt över antal och resursåtgång
- Ingen verksamhetsbudget (annat än efter prioritering)
- Aktiviteten baseras på faktiskt utvecklingsvilja i hälso- och sjukvårdssystemet

Samtliga arbetsgrupper ska bidra till att vården i det aktuella området möter dimensionerna i God vård (kunskapsbaserad, säker, individanpassad, effektiv, jämlik, tillgänglig). Vidare ska arbetet ske i enlighet med de riktlinjer, rutiner och metoder som finns inom det sammanhållna systemet för kunskapsstyrning.

Arbetsgrupperna har regelbundna avstämningar med och rapporterar sitt arbete direkt till NPO.

Sammansättning och kompetens

Vid tillsättning av nationella arbetsgrupper ska NPO utifrån uppdragets karaktär och frågeställning/problem bedöma behov av kompetens och sammansättning för att kunna tillgodose alla perspektiv samt utförande av uppdrag.

Nationella arbetsgrupper bemannas i första hand av experter från sjukvårdsregionerna med ett uppdrag och mandat att företräda regionen inom det aktuella ämnes/kunskapsområdet. Arbetsgruppens sammansättning bör spegla nyckelkompetenser och vårdnivåer inom området. Utifrån frågeställning kan även företrädare för berörda kvalitetsregister, patientföreningar och vårdprogram vara relevant.

Datum: Fastställt av SKS 180627
Reviderad 181206

Uppdragsbeskrivning Nationell arbetsgrupp för kodverk inom klinisk mikrobiologi
Nationellt programområde/samverkansgrupp för medicinsk diagnostik och strukturerad vårdinformation
Kontaktuppgifter processledare/processstöd:
lina.edberg@regionstockholm.se

Datum: 2023-12-10

Ansvarsfördelning NPO och NAG

- NPO tillsätter arbetsgrupper (stående eller med tidsbegränsat uppdrag) utifrån befintlig resursram (processstöd kopplat till värdskapet)
- NPO ansvarar för att rutinen för att utse experter tillämpas och använder checklista och mall för nominering
- NPO utser ordförande för arbetsgruppen
- NPO leder och följer upp arbetet i arbetsgrupperna
- NAG rapporterar arbetet direkt till NPO